

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 11-02-36609 שלמה ואח' נ' מדינת ישראל
ת"א 11-02-36656 צימן עגבניות (שותפות) ואח' נ' מדינת ישראל
ת"א 11-02-36680 סבח נ' מדינת ישראל
ת"א 11-02-36697 נחום ואח' נ' מדינת ישראל
ת"א 12-08-3243 עטיה ואח' נ' מדינת ישראל(אחר/נוסף) ואח' תיק חיצוני:

מספר בקשה: 16

בפני כב' השופט אליהו בכר

מבקשים
1. משרד הפנים
2. משרד החקלאות
ע"י פרקליטות מחוז ת"א (אזרחי)

נגד

משיבים
גליל נחום ואח'
ע"י עוה"ד חגית וינשטוק ואח'

החלטה

הבקשה

1. לפני בקשת הנתבעים למתן הוראות כנגד המשיבים. לטענת המבקשים המשיבים לא עמדו בהחלטת ביהמ"ש כעולה מפרוטוקול הדיון מתאריך 16.1.2013 בדבר העברת פרטים נוספים ובמועדים שנקבעו בהחלטת ביהמ"ש. כמו כן טענו המשיבים מעמידים תנאים לביקור המומחים מטעם המדינה בחלקותיהם לצורך הכנת חוה"ד מטעם המדינה לרבות העמדת תנאי בדבר הצטרפות המומחה מטעם המשיבים לביקור המומחים בניגוד לדין באופן הפוגע בעצם ביקור המומחים כמו גם פוגע בזכות המדינה ובאיזון שבזכויות הדיוניות של הצדדים עת המומחה מטעם התובעים ביקר בקרקעותיהם ללא מומחי הנתבעת.

תגובה לבקשה

2. המשיבים מתנגדים לבקשה. לטעמם החומר המבוקש הועבר במועדים הסמוכים למתן החלטת ביהמ"ש לעניין זה ואף צרפו אסמכתאות על כך לתגובתם. אשר להצטרפות שמאי התובעים לביקור שמאי הנתבעים במקרקעי התובעים ציינו, כי התנהלה שיחה בין ב"כ הצדדים והתבקש ב"כ הנתבעים להמציא אסמכתא משפטית מתאימה לבקשתם אך זו לא הומצאה. מעבר לכך טענו כי

דרישת הנוכחות מצד שמאי התובעים נובעת מדרישת התובעים עצמם על מנת שלא תהיה טעות בזיהוי השטחים נשוא חווה"ד או ביתר נתוני חווה"ד שכן אין מדובר בעניינים שבתחום הבנתו של החקלאי והוא נזקק לבעל מקצוע בסמוך לו. על מנת שלא ייטען כי במידה והחקלאי עצמו אינו יכול לסייע ייטען לגביו אי שיתוף פעולה.

עוד הוסיפו כי הימצאות השמאי מטעם התובעים בעת ביקור שמאי הנתבעים בשטח התובעים יסייע להליך הבדיקה. מכל מקום התחייבו כי לא יהיה בנוכחות שמאי התובעים כדי להפריע לשמאי הנתבעים והתחייבו שלא יקרה כדבר הזה.

תשובה לתגובה

3. המבקשים בתשובתם לתגובת התועים ציינו, כי התובעים לא עמדו במועדים להמצאת החומר המבוקש מהם כמו גם לא בדרישת החומר הנדרש להמצאה כמו ההיתרים שאותם התבקשו להמציא או תצהיר בהיעדר ההיתרים וכן טבלת שטחים. כך גם לא צרפו המסמכים הנדרשים בתיק צימן עגבניות בטענה ששוגרו ובהתייחס למסמכי תיק זה לתיק נחום הרי שצורפו מס' מסמכים בודד בלבד. המבקשים הדגישו כי מדובר במסמכים מהותיים הדרושים להם לצורך הכנת חווה"ד בלעדיהם חווה"ד לא תהינה מלומדות.

אשר להצטרפות שמאי התובעים לביקור שמאי הנתבעים ציינו, כי מי שצריך למסור מומחה הנתבעים את החומר הם החקלאים ולא השמאי מטעמם. מכל מקום החקלאים יידרשו לשאלות בנושאי עבודתם החקלאית בלבד. מעבר לכך חזרו על טענותיהם כי כשם שזכה מומחה התובעים לבקר במקום ללא ליווי מומחה הנתבעים כן זכאים לכך אף הם על מנת שיוכל לעמוד באופן עצמאי על טענות התובעים לצורך הכנת חווה"ד נגדית והימצאות מומחה התובעים ייצור אי שוויון מהותי. כך אין כל ממש בטענה כי מומחה התובעים יסייע לתובעים למנוע טעות בזיהוי השטחים נשוא חווה"ד כאילו התובעים אינם יודעים מהם השטחים שבחזקתם. מכל מקום טרם הועברה לנתבעים טבלת שטחים של החקלאים אף לא של אחד מהם!

עוד הוסיפו לעניין חופש הפעולה הנדרש למומחה מטעמם ללא עינו הבוחנת של מומחה התובעים שאף יוכל להפנות בעת החקירות בבימה"ש לנושאים שראה עצמו בביקור מומחה הנתבעים אך מומחה הנתבעים לא יוכל לעשות כן מאחר ולא נכח בביקור מומחה התובעים בשטח. עוד הפנו לעקרון השוויון הנדרש בבדיקת שטח ע"י שני מומחים משני צדי המתרס.

10.4.2013 לתשובה לתגובה צרפו את מכתבו של המומחה מטעמם השמאי דורון חבקין מתאריך 10.4.2013 לפיו הינו חושש כי נוכחות שמאי התובעים תביא לבקשת אישורו לכל שאלה שיפנה לשמאי וכי החקלאי לא יהיה "פתוח" בתשובותיו. מעבר לכך טען כי יהיה בכך כדי להוות לחץ שכן איסוף העובדות מטעמו יכול וישמש את התובעים בעתיד בתיקים אלה ולכן לא יוכל לעשות מלאכתו נאמנה ובאופן ראוי.

דיון

4. שנים עומדים לדיון. האחד נושא השלמת החומר הראייתי הנדרש לנתבעים בין היתר לשם השלמת חווה"ד מטעמם שלא סופק ע"י התובעים. והשני נושא השתתפות מומחה התובעים בביקור מומחי הנתבעים במקרקעי החקלאים התובעים.

5. אשר לשאלה הראשונה, נדמה, כי טוב היו עושים התובעים לו השלימו את הנדרש מהם ובמועד, במקום להתנצח בדבר מה הועבר ומה לא. לפיכך הנני מאפשר אורכת חסד אחרונה לתובעים בת 14 ימים להשלים את שטרם השלימו כפי דרישת הנתבעים ולא על דרך הפניה או הסבר למהות המסמכים המבוקשים אלא את כלל המסמכים כפי העולה מהחלטת ביהמ"ש ככתבה וכלשונה. לא תהיינה אורכות נוספות.

6. אשר לנושא ביקור שמאי הנתבעים במקרקעי התובעים ללא השמאי מטעמם. תחילה אציין, כי תקנה 129(ב) [לתקנות סדר הדין האזרחי](#), תשמ"ד-1984 מאפשרת להגיש חוו"ד נגדית לזו שהוגשה ע"י בעל דינו. תקנה 137 קובעת:

"137(ג) בעל דין שלא עשה כאמור בתקנה 129, לא ישמע בית המשפט עדות של מומחה מטעם בעל הדין, אלא אם כן ראה לנכון לעשות כן מטעמים מיוחדים שיירשמו".

7. לענייננו ביקשו הנתבעים ללמוד גזירה שווה מפסיקה המתייחסת למומחים שברפואה, לגביהם לא הותרה הקלטת בדיקה רפואית אותה עורך מומחה הנתבע ללא הסכמת המומחה או הנתבע (ר' [רע"א 2948/10 גליצנסקי נ' מדינת ישראל](#) (פורסם בנבו-1.2.12)) אחד השיקולים המרכזיים באותו מקרה היה הבעיה הפרקטית שתיווצר אם כל בדיקה תוקלט על הקושי הרב שיש בהרחבת ההליך המשפטי הארוך ממלא.

לענייננו טענו הנתבעים לשיקולי נוחות (הלחץ על המומחה שימצא עצמו בבדיקה עם מומחה הצד שכנגד), שיקולי שוויון (מומחה ההגנה לא נכח בעת בדיקת מומחה התביעה), שיקולי מהימנות (התובעים לא יוכלו לתן תשובות באופן חופשי בנוכחות המומחה מטעמם), כשמנגד, טען ב"כ התובעים להצדקת נוכחות המומחה ככזה שיסייע לתובעים באותם עניינים בהם הינם עלולים לשגות מאחר ואינם אנשי מקצוע (מיקוד חלקותיהם), או בטענות נוספות העולות מחוו"ד שמאי התובעים), כי נוכחות שמאי התובעים תסייע להליך הבדיקה בעצם נוכחותו על מנת שלא להצטרך על כך אח"כ.

8. שקלתי טענות הצדדים והגעתי למסקנה לפיה יש לאפשר למומחה הנתבעים לבצע מלאכתו ללא לחץ או חשש כלשהו שעלולים להיווצר מעצם נוכחות מומחה התובעים בבדיקתו, תוך מתן חופש רחב ככל הניתן להביא לכלל ביטוי את נקודת מבטו המקצועית בהתייחס לטענות התובעים. יצוין כי הטענה כאילו התובעים עלולים לטעות בציינם מהי חלקת המקרקעין שבחזקתם ללא המומחה מטעמם מתמיהה עד למאוד. בכל מקרה לא מצופה מהחקלאים להיות מי שאינם ולכן הם ישיבו לשאלות מומחה הנתבעים כפי מיטב הבנתם המקצועית כחקלאים. לשם כך הם אינם נזקקים ליועץ

מומחה שיסייע בידם. יובהר עם זאת, כי הנתבעים דרשו כי רק מומחה התובעים לא יהיה נוכח בבדיקת המומחה מטעמם אך לא התייחסו לאחרים ולכן הנני מתיר לב"כ התובעים להיות נוכחים בעת ביקור מומחה הנתבעים במקרקעי התובעים. מיותר לציין כי איש מהתובעים או באי כוחם לא יפריע בכל דרך שהיא למומחה הנתבעים לבצע מלאכתו נאמנה, במיוחד לאור החובה כעולה מתקנה 137(ג) לתקנות סד"א לעיל.

הוצאות הבקשה יידונו בתום ההליך.

אליהו בכר 54678313-/-

ניתנה היום, ט' אייר תשע"ג, 19 אפריל 2013, בהעדר הצדדים.

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)